

Leppävirta

Lasten ja nuorten vaikuttamisen polku

Leppävirran kunta

unicef

Leppävirta

Lapsiystävällinen kunta -malli

Perustana YK:n lapsen oikeuksien sopimus

Lapsen oikeuksien neljä yleisperiaatetta:

- ✓ syrjimättömyys
- ✓ lapsen edun ensisijainen harkinta
- ✓ oikeus elämään ja kehittymiseen
- ✓ lapsen näkemyksen kunnioittaminen

Mallin kohteena ovat sekä rakenteet että ajattelu- ja toimintatavat

Lapsiystävällinen kunta –tunnustuksen saaminen edellyttää sitoutunutta ja tuloksellista kehittämistyötä, jossa:

- ✓ Lapsiystävällisyyttä edistetään koko kaupungin tasolla
- ✓ Toimenpiteet johtavat pysyviin muutoksiin (ei yksittäisiä projekteja tai tapahtumia)
- ✓ Lapset ja nuoret ovat mukana sekä lähtötilanteen arvioinnissa, kehittämiskohteiden valinnassa että toimenpiteiden toteuttamisessa (toimenpiteistä riippuen)

Tavoitteet

Leppävirta

- Kaikilla lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä ja toimintaympäristöönsä.
- Kynnys osallistua toimintaan on mahdollisimman matalalla ja osallistuminen on monitasoista.
- Kaikille mahdollisuus vuorovaikutukseen, keskusteluun ja kuuntelemiseen sekä osallistumisen kokemuksiin.
- Käsiteltävät asiat ovat lähellä lasten ja nuorten elämää ja pieniä arjen asioita.

Leppävirta

Toiminta-ajatus 1/2

- Leppävirran kunnassa tuetaan aktiivisesti lasten ja nuorten osallisuutta sekä vaikuttamismahdollisuuksia. Oppilaskunnat, lasten parlamentti ja nuorisovaltuusto ovat lapsille ja nuorille turvallisia paikkoja tutusta ja harjoitella demokraattista päätöksentekoa sekä tuoda ääntänsä kuuluviin.
- Lapset ja nuoret päättävät itse, miten jakavat ryhmiensä sisäiset roolit ja mihin haluavat vaikuttaa vertainen–vertaiselle-periaatteen mukaisesti.
- Aikuisten ei tule ohjata lasten ja nuorten mieltä.
- Ryhmien vetäjinä toimivat vastuulliset koulutetut aikuiset, jotka mahdollistavat toiminnan sekä tukevat lapsia- ja nuoria vaikuttamaan ikä- ja kehitystaso huomioiden.

Leppävirta

Toiminta-ajatus 2/2

- Lasten ja nuorten päätöksenteon pohjalla hyödynnetään erilaisia menetelmiä, joissa suurta osaa näyttelee toiminnallisuus. Toiminnan keskiössä on aito kohtaaminen ja kuuleminen, jonka kautta vahvistetaan lasten- ja nuorten osallisuuden kokemusta.
- Turvallisessa ja luottamuksellisessa ympäristössä harjoitellaan vaikuttamista ilman poliittista sitoutumista tai vaikuttimia.
- Lasten- ja nuorten ääni huomioidaan kunnan päätöksenteossa. Lasten- ja nuorten osallisuudesta on hyvä olla jokaisella viranhaltijalla ja päättäjällä tietoa.
- Nuorten osallisuudesta löytyy [Osallisuuden resepti -verkkokoulutus](#), jonka voi suorittaa itsenäisesti omaan tahtiin.

Leppävirta

Osallisuuden edellytysten luominen kunnassa

- Vaikuttajaryhmät ovat osa päätöksentekojärjestelmää
- Osallisuuden vahvistaminen kuuluu kaikille toimialoille
- Osallisuuden kehittämiseksi kunta tekee aktiivista työtä eri toimijoiden kanssa
- Viranhaltijat ja työntekijät saavat koulutusta lasten ja nuorten osallisuudesta
- Lapsille ja nuorille suunnattu viestintä vastaa heidän toiveitaan ja tarpeitaan
- Lasten ja nuorten vaikuttaminen on poliittisesti sitoutumatonta
- Päätöksen teossa turvataan lasten- ja nuorten mahdollisuudet puolueettomaan päätöksentekoon

Leppävirta

Turvallisemman tilan periaatteet

- Kaikessa lasten ja nuorten vaikuttamisryhmien toiminnassa noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita.
- Periaatteiden tavoitteena on luoda tunnelma, joka mahdollistaa toimintaan osallistumisen, muiden kanssa kommunikoinnin ja yleisen oleskelun ilman paineita.
- Jokaisen toimintaan osallistuvan on tärkeää olla tietoinen keinoista, joilla syrjintään, häirintään, aggressiiviseen tai muutoin epämiellyttävään käytökseen voidaan puuttua.

Oppilas- ja opiskelijakunnat

- Toimintaan kuuluvat kaikki koulun oppilaat. Sen keskeisenä tehtävänä on edistää oppilaiden hyvinvointia, yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää oppilaiden ja opetuksen järjestäjän välistä yhteistyötä.
- Oppilas- ja opiskelijakunta koostuu oppilaista ja opiskelijoista, ja sen toimintaa johtaa hallitus, joka valitaan demokraattisesti.
- Hallitus käyttää koko oppilaskunnan ääntä. Oppilaiden kuuleminen heitä koskevissa asioissa on tärkeää; näin koulu tuntuu oppilaista omalta paikalta, jossa heillä on mahdollisuus vaikuttaa asioihin.
- Toiminta on määritelty perusopetus- ja lukiolaissa, jotka velvoittavat tukemaan oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta.

Lasten parlamentti

- Alakoululaisten lasten oma vaikuttamiskanava, jonka tavoitteena on saada alakouluikäisten lasten mielipiteet kuuluviin päätöksenteossa sekä opettaa lapsille demokratia- ja vaikuttamistaitoja lasten oman ikätason mukaisin menetelmin.
- Kausi kestää kaksi vuotta ja sen jäsenet valitaan kaikilla kouluilla järjestettävillä vaaleilla.
- Kokoontuu kaksi kertaa vuodessa usein yhdessä nuorisovaltuuston kanssa. Lisäksi edustajia kuullaan tarvittaessa kokousten välillä.
- Käsittelee kunnan ajankohtaisia asioita ja vuosittain teknisen toimen investointeja.
- Edustajilla on oikeus nostaa keskusteluun lapsille tärkeitä aiheita.
- Lasten parlamentti kokoaa ja nostaa esiin oppilaskuntien havaintoja.
- Kokouksissa käsitellyt asiat viedään eteenpäin kunnan viranhaltijoille ja päätöksentekoon.
- Toimintaan osallistumisesta myönnetään todistus.

Nuorisovaltuusto

- 13-20 -vuotiaiden nuorten vaikuttamisryhmä, joka edustaa kaikkia Leppävirran kunnan nuoria.
- Nuorisovaltuusto vastaa nuorisolain 8 §:n ja kuntalain 26 §:n vaatimuksiin nuorten kuulemisesta ja vaikuttamisjärjestelmästä.
- Hallintosäännön 10 § mukaan nuorisovaltuustolla on oikeus nimetä edustajansa kunnanvaltuuston, hyvinvointilautakunnan, teknisen lautakunnan ja kasvun- ja oppimisen lautakunnan kokouksiin, heillä on siellä puhe- ja läsnäolo-oikeus lukuun ottamatta salassa pidettävien asioiden käsittelyä.
- Nuorisovaltuusto valitsee keskuudestaan edustajat sekä varaedustajat kunnan toimielimiin ja muihin työryhmiin sekä Pohjois-Savon nuorisovaltuustoon.
- Toiminta on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta.
- Kausi on vuoden pituinen ja aktiivisesta osallistumisesta toimintaan myönnetään todistus.

Leppävirta

Vaikuttamistoiminnan laatukriteerit

Kokemus osallisuudesta:

- Lapset ja nuoret kohdataan aidosti kuunnellen
- Osallisuus rakentuu osana kasvua ja kehitystä
- Toiminnassa huomioidaan ikätasoinen vaikuttaminen sekä menetelmät

Lapset ja nuoret yhteisön voimavarana:

- Osallisuus on vallan ja vastuun jakamista
- Osallistuminen on tasa-arvoista ja yhdenvertaista
- Osallistuminen on vapaaehtoista ja vapaata mielipiteen ilmaisua tuetaan

Mahdollisuudet vaikuttaa:

- Osallistumisen ja vaikuttamisen muodot ovat monipuoliset
- Lapset ja nuoret vaikuttavat asioihin ja palveluihin, jotka he kokevat merkityksellisiksi

Leppävirta

Varhaiskasvatus ja esiopetus

- Lapsi oppii, oivaltaa, tutkii ja ihmettelee. Osallisuus rakentuu yhdessä tekemällä ja arjen pienistä valinnoista.
- Osallisuus toteutuu aikuisten kautta. Lasten kysymykset ovat merkityksellisiä ja niihin suhtaudutaan kunnioittaen.
- Kuulemisessa tukena leikit ja tarinat.

Toimijat: varhaiskasvatus, esiopetus, huoltajat

Asiakirjat: varhaiskasvatussuunnitelma, esiopetussuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma (esiopetus), lapsiystävällinen kunta toimintasuunnitelma

Käytäntö: Lasten kokoukset, ryhmäkeskustelut ja ideoinnit, lapsen näkökulman dokumentointi kuvin, tarinatuokiot

Leppävirta

Perusopetuksen 1. – 6.-luokat

- Oma ajattelu ja mielipiteet kehittyvät.
- Ryhmässä toimiminen ja vuorovaikutus tukevat osallisuutta.
- Aikuisten opastuksella toteutetaan selkeitä ja konkreettisia vaikuttamisen muotoja.

Toimijat: koulujen henkilökunta, oppilaskunta, huoltajat, tekninen toimi, nuorten palvelut

Asiakirjat: opetussuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, lapsiystävällinen kunta toimintasuunnitelma

Käytäntö: Oppilaskunnat, Lasten parlamentti, kyselyt

Leppävirta

Perusopetuksen 7. – 9.-luokat

- Nuorten omat mielipiteet vahvistuvat ja halu tulla kuulluksi kasvaa.
- Kyky käsitellä yhteiskunnallisia teemoja kehittyy.
- Vaikuttaminen ja kantaa ottaminen on itsenäistä, mutta toteutuu aikuisten tuella. Aikuiset kunnioittavat nuorten ääntä ja tukevat päätöksentekoa monipuolisen taustatiedon avulla.

Toimijat: koulun henkilökunta, huoltajat, nuorten palvelut, seurakunta, sivistysosasto, tekninen toimi

Asiakirjat: perusopetuksen opetussuunnitelma, oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston toimintasuunnitelmat, nuorisopoliittiset ohjelmat, kulttuurikasvatussuunnitelma, lapsiystävällinen kunta toimintasuunnitelma

Käytäntö: oppilaskunnat, nuorisovaltuusto, hyvinvointialueen, nuorisovaltuusto, seurakunnan nuorten vaikuttajaryhmä

Leppävirta

Lukio ja toinen aste

- Nuorilla on kyky kriittiseen ajatteluun ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- Nuorilla on halu vaikuttaa omaan elämään, itsenäistymiseen ja vastuunottoon
- Yhteiskunnalliset asiat kiinnostavat ja niihin otetaan kantaa
- Vuorovaikutus perustuu luottamukseen, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon.

Toimijat: Oppilaitosten henkilökunta, huoltajat, nuorten palvelut, kunnan toimialat, kolmas sektori ja seurakunta

Asiakirjat: Opetussuunnitelma, opiskelijakuntien ja nuorisovaltuuston toimintasuunnitelmat, nuorisopoliittiset ohjelmat, lapsiystävällinen kunta toimintasuunnitelma

Käytäntö: Oppilaskunnat, nuorisovaltuusto, hyvinvointialueen, nuorisovaltuusto, seurakunnan nuorten vaikuttajaryhmä,

Leppävirta

Nuoret aikuiset

- Nuori etsii omaa paikkaansa yhteisössä, siirtyy itsenäiseen elämään ja yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi.
- Vaikuttaminen aikuisten osallisuusrakenteissa.
- Vuorovaikutus perustuu luottamukseen, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon.
- Osallisuus ja vaikuttaminen on monen tasoista ja monimuotoiset elämäntilanteet vaikuttavat osallisuuden muotoihin.

Toimijat: etsivä nuorisotyö, nuorten työpaja, oppilaitokset, työnantajat, hyvinvointi-, terveys- ja työllisyyspalvelut, Ohjaamotoiminta, kolmas sektori, seurakunta

Asiakirjat: kuntastrategia, nuorisopoliittiset ohjelmat,

Käytäntö: yhdistys- ja järjestötoiminta, kuntalais- ja kansalaisaloitteet, vaikuttaminen kampanjoissa ja mediassa, osallistuminen poliittiseen toimintaan

Vuosikello

Leppävirta

Tam

Nuorisovaltuuston
kokous

Hel

Tou

Lasten parlamentin ja
nuorisovaltuuston
yhteinen kokous

Kes

Lapset ja nuoret
lomailevat

Maa

Lasten parlamentin ja
nuorisovaltuuston kokous
investointien
toteutumisesta

Hei

Lapset ja nuoret
lomailevat

Huh

Nuorisovaltuuston
kokous

Elo

Oppilaskunta
toiminnan
käynnistyminen
kouluilla

Syys

Nuorisovaltuuston järjestäytyminen
Teknisen toimen investointi-
suunnitelmat oppilaskunnille
Osallistuvan budjetoinnin ideointivaihe

Loka

Nuorisovaltuuston
perehdytys ja
toimintasuunnitelma
Osallistuvan budjetoinnin
jatkokehittämiskokous

Marras

Lasten parlamentin,
nuorisovaltuuston ja teknisen
toimen investointi kokous
Osallistuvan
budjetoinnintyöpaja ja
äänestysvaihe

Joulu

Lasten parlamentin
vaalit joka toinen
vuosi